

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MARDİN KENT ANONİM ŞİRKETİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	4
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	5
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	5
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	6
7. DENETİM BULGULARI	6

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu	2
--	---

KISALTMALAR

A.Ş	Anonim Şirket
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
BVAS	Birleşik Veri Aktarım Sistemi
EKAP	Elektronik Kamu Alım Platformuna
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu
İKN	İhale Kayıt Numarası
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TTK	Türk Ticaret Kanunu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Ayrılmaması ve İlgili Hesapların Kullanılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Belediye Otobüs Terminalinde Sözleşmeye Uygun Hareket Edilmemesi Nedeniyle Elektrik Faturalarına İlişkin Tahsilat Riskinin Oluşması

2. Avukatlık, Mali Müşavirlik ve Bağımsız Denetim Hizmet Alımlarında İhale Usullerine Uyulmaması

3. SGK Bildirimlerinin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Belediye Şirketi Tarafından Ek Mali Külfete Katlanması

4. Genel Kurul Kararında Belirlenen Katsayının Yönetim Kurulu Tarafından Aşılması Nedeniyle Fazla Huzur Hakkı Ödenmesi

5. Elektronik Ücret Toplama ve Araç Takip Sistemi Kurulumu ile Bakım-Onarım Hizmetinin Mevzuata Aykırı Şekilde İhale Edilmesi ve Kamu İhale Kurulu'ndan Görüş Alınmaması

6. Şirket Tarafından İşletilen Yerlerin İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatının Bulunmaması

7. İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmemesi

8. İstisna Kapsamında Yapılacak Alımlar İçin Usul ve Esasların Belirlenmemesi

9. Şirket Tarafından Faaliyet Dönemine İlişkin Bütçenin Hazırlanmaması ve Uygulamaya Konulmaması

10. Şirketin İnternet Sitesi Bulunmaması ve Yayımlanması Gereken Bilgilerin Yayımlanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Mardin Kent A.Ş., Mardin Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi /5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70'inci maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 25/01/1995 yılında kurulmuş olup 25/01/1995 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

Şirketin faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK'nin 126'ncı Maddesi ile 375 sayılı KHK'ye eklenen Ek 20'nci Madde hükümleri doğrultusunda personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri yürütmek ve/veya bu kapsamda personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yöntemiyle çalıştırılan personelin işçi statüsünde istihdam edilebilmelerini sağlamak için kurulması ve işletilmesi işi ile iştigal etmektedir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz tasarruf ve bunların üzerinde ayni hak tesis edebileceği gibi bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

Mardin Kent A.Ş. kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile

yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörölmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, Mardin Büyükşehir Belediyesi tüzel kişi ortaklığını temsilen 5 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 06/11/2024 tarihli 80 sayılı Yönetim kurulu kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; İnsan Kaynakları, Hukuk, Satın Alma ve Muhasebe ve Finansman Müdürlüklerinden oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 28/02/2025 tarihi itibarıyla 2090 'dır. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

Şirketin nominal sermaye tutarı 4.000.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmiştir. Ödenmiş sermayenin 4.000.000,00 Türk Lirası Mardin Kent Anonim şirketinin özvarlığı olup şirket nev'i değiştirmek suretiyle yeni kurulan anonim şirkete aynı sermaye olarak ilave edilmiştir.

Mardin Büyükşehir Belediyesi, şirketin %100 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2024 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Mardin Büyükşehir Belediyesi	4.000.000,00	%100

Mardin Kent A.Ş'nin iştiraki bulunmamaktadır.

Şirketin amacı, belediyelerin kamu yönetimi hizmetlerini yürütmede yardımcı olmasıdır. Bu nedenle şirketin ana gelirleri belediyelerin kamu yönetimi hizmetleri gelirleridir. Bunun yanında Hizmet işi de şirketin önemli gelir kalemlerindendir.

Gelir tablosundan, dönem net kârının son üç yılda nominal olarak azaldığı anlaşılmaktadır. Bu durumun sebebinin, satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin, brüt satışlardaki artıştan daha fazla artması olarak değerlendirilmektedir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak

zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2023 yılı aktif toplamı 130.969.729,69 TL'yi veya net satışları toplamı 575.843.421,61 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2024 yılına ilişkin maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar.

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca aynı maddelerde Kurumun değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar koymaya ve düzenlemeler yapmaya yetkili kılındığı

belirtilmiştir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 2014 yılında TFRS uygulama kapsamını bağımsız denetim kapsamından ayırıştırarak Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) uygulama kapsamını genel olarak kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarla sınırlandırmıştır. Bunun yanı sıra, bu kuruluşların dışında kalan işletmelerin de isteğe bağlı olarak TFRS uygulamalarına izin verilmiştir. Mardin Kent AŞ, bağımsız denetime tabi olup TFRS’de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay’a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu/gelir tablosu/kâr-zarar tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Şirket, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında yer almamaktadır. Dolayısıyla Şirket; 5018 sayılı Kanun'un beşinci kısmında ayrıntılı şekilde düzenlenen iç kontrol ve iç denetim mevzuatına ve ayrıca Kanun'a dayanılarak çıkarılan alt mevzuat düzenlemelerine tabi değildir.

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurulmuştur.

İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür. İç kontrol sistemi, idare yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; kuruluşun amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan sistemi ifade etmektedir.

Yukarıda belirtildiği üzere Şirket, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na tabi olmadığı için, bu Kanun'un tanımladığı şekilde bir iç kontrol sistemi kurma zorunluluğu bulunmamaktadır.

Ayrıca, 6102 sayılı Kanun'un anılan maddeleri uyarınca Şirket Yönetim Kurulu tarafından uzman bir “komite” kurulması ve bu “komite” tarafından değerlendirme raporu hazırlanması hususunda herhangi bir zorunluluk bulunmadığından, bir iç kontrol birimi kurulmamış ve bu bağlamda Şirketin iç kontrol sistemine ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Mardin Kent Anonim Şirketi'nin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Ayrılmaması ve İlgili Hesapların Kullanılmaması

Şirket tarafından, kıdem tazminatı yükümlülüklerine ilişkin karşılıkların hesaplanmadığı ve bu karşılıkların mali tablolara yansıtılmadığı tespit edilmiştir.

1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Muhasebenin Temel Kavramları" bölümünde; dönemsellik kavramı, işletmenin sürekliliği ilkesi doğrultusunda sınırsız kabul edilen ömrünün belirli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak değerlendirilmesi şeklinde tanımlanmıştır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

Genel Tebliğin "V-C Hesap Planı Açıklamaları" bölümünde, 472 Kıdem Tazminatı Karşılıkları Hesabına ilişkin olarak, belirlenen esaslar çerçevesinde ayrılacak kıdem tazminatı karşılıklarının bu hesapta gösterileceği belirtilmiştir. Söz konusu hesabın işleyişinde, hesaplanan kıdem tazminatı karşılık tutarlarının ilgili gider hesaplarına borç, bu hesaba ise alacak kaydedileceği; izleyen dönemde ödenmesi beklenen tutarların ise bu hesabın borcuna, 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı'na alacak kaydedilerek muhasebeleştirileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, tahakkuk esaslı muhasebe anlayışının ve dönemsellik kavramının gereği olarak Şirket çalışanlarının kıdem tazminatlarının her yılın sonunda hesaplanarak (yıllık olarak) 472 Kıdem Tazminatı Karşılıkları Hesabı ile mali tablolara yansıtılması ve izleyen dönemde ödeneceği öngörülen tazminatlara ilişkin olarak ise yıl sonlarında kısa vadeli hesaba (372 no.lu hesaba) aktarma bakımından gerekli kayıtların yapılması, ödenmeyen tazminatların kurum kazancının tespitinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Şirketin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; işçilere ilişkin olarak ayrılması gereken kıdem tazminatı karşılıklarının geçmiş dönemlerden bu yana hesaplanmadığı ve mali tablolara yansıtılmadığı tespit edilmiştir.

Muhasebenin temel kavramlarından olan ihtiyatlılık ve dönemsellik ilkeleri gereği, işletmelerin muhtemel kıdem tazminatı yükümlülükleri için karşılık ayırması ve bu karşılıkları ait oldukları dönemde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Karşılık ayrılmaması durumunda, ödeme yapılan yılın giderlerinin olduğundan fazla, önceki dönemlerin ise eksik gösterilmesi

söz konusu olabilmektedir. Her ne kadar kıdem tazminatı karşılığı ayrılması mali mevzuatta açıkça zorunlu tutulmamış olsa da, söz konusu ilkeler uyarınca bu yükümlülüklerin bilanço kalemlerinde yer alması mali tabloların doğruluğu açısından önem arz etmektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta özetle, bulguya konu hususun yerine getirildiği belirtilmiştir. Ancak düzeltme kayıtlarının, denetim yılı olan 2024 yılından sonra yapıldığından bulgunun raporda yer alması değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, Şirkette görev yapan ve İş Kanunu'na tabi olarak çalışan personel için muhasebenin temel kavramlarından olan dönemsellik ve ihtiyatlılık kavramları gereğince, her yıl kıdem tazminatı karşılığı ayrılmalı ve ayrılan tutarlara ilişkin muhasebe kayıtlarının Tekdüzen Hesap Planı'nda yer verilen 372 - 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarında izlenmesi neticesinde mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde açık ve anlaşılır olması sağlanmalıdır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Belediye Otobüs Terminalinde Sözleşmeye Uygun Hareket Edilmemesi Nedeniyle Elektrik Faturalarına İlişkin Tahsilat Riskinin Oluşması

Elektrik aboneliklerinin kiracılar adına yapılmaması nedeniyle terminalin elektrik giderlerinin belediye şirketi tarafından karşılandığı, ancak bu bedellerin tahsilini zorunlu kılan herhangi bir yaptırım mekanizmasının bulunmaması nedeniyle alacakların tahsilinde güçlük yaşandığı tespit edilmiştir.

Belediyeye ait otobüs terminalinin işletmesi belediye şirketine devredilmiş, şirket tarafından kiracılarla yapılan sözleşmelerde ise tüm aboneliklerin kiracılar tarafından üzerlerine alınması gerektiği belirtilmiştir.

Terminalde her kiracıya ait elektrik tüketimini ölçmek amacıyla ayrı sayaçlar bulunmakta; ancak kiracıların elektrik aboneliklerini üzerlerine almamaları nedeniyle, tüm terminalin elektrik faturaları şirket adına düzenlenmekte ve bu faturalar şirket tarafından ödenmektedir. Şirket, sayaçlar üzerinden her kiracının tüketimini manuel olarak hesaplamakta ve belirlenen tutarları ilgililere tahakkuk ettirmektedir.

Tahakkukların ödenmesini zorunlu kılan bağlayıcı bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, kiracılar açısından ödeme konusunda herhangi bir yaptırım uygulanamamakta; bu durum tahsilat sürecinde aksaklıklara yol açmaktadır. Bu kapsamda, 2024 yıl sonu itibarıyla tahsil edilmesi gereken 166.835,95 TL'nin 84.672,03 TL'si tahsil edilememiştir. Ayrıca, geçmiş dönemlerden devreden 67.841,35 TL tutarında tahsil edilememiş alacak bulunmaktadır.

Bu uygulama, şirket bütçesine ek mali yük getirmekte, kamu kaynaklarının etkin kullanımını engellemekte ve gelir kaybına neden olmaktadır. Kiracıların elektrik tüketim bedellerinin tahsil edilememesi, şirket tarafından yapılan ödemelerin karşılanamamasına ve mali yönetimde sürdürülebilirliğin sağlanamamasına yol açmaktadır. Ayrıca, elektrik giderlerinin tahsil edilmesine ilişkin bağlayıcı bir düzenleme bulunmaması, kiracılar arasında ödeme konusunda isteksizlik yaratmakta ve tahsilat sürecini belirsiz hâle getirmektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta özetle, terminalde tek bir elektrik aboneliği bulunduğu ve kiracıların abonelikleri üzerlerine almalarının teknik olarak mümkün olmadığı, ancak tahsilat sürecini güvence altına almak amacıyla ek protokoller hazırlanacağı ve gerekli idari işlemlerin ilerleyen dönemlerde gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.

Bu çerçevede, kiracıların sözleşme hükümlerine uygun hareket etmelerini sağlamak amacıyla elektrik aboneliklerini üzerlerine almalarını zorunlu kılacak düzenlemelerin yapılması, tahsilat sürecini güvence altına almak için bağlayıcı hükümler içeren ek protokollerin hazırlanması ve mevcut borçların tahsil edilmesine yönelik idari süreçlerin etkinleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Avukatlık, Mali Müşavirlik ve Bağımsız Denetim Hizmet Alımlarında İhale Usullerine Uyulmaması

Şirket tarafından avukatlık, mali müşavirlik ve bağımsız denetim hizmeti alımlarının herhangi bir ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi uygulanmadan sözleşme imzalanarak gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, kanunun amacının kamu hukukuna tabi olan, kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kanunun "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, birlikler ve tüzel kişilerin kullanımındaki kaynaklardan karşılanan mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin kanun hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, bu idarelerin doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yarısından fazlasına sahip olduğu kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketlerin de aynı kapsamda olduğu ifade edilmiştir.

Kanunun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde, idareler tarafından ihale süreçlerinde saydamlık, rekabet, eşit muamele ve kaynakların verimli kullanımının sağlanması, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünmemesi ve bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde temel ihale usullerinin açık ihale ve belli istekliler arasında ihale usulü olduğu ifade edilmiştir.

Son olarak mezkûr Kanun'un 3'üncü maddesinde Kanun'dan istisna edilen durumlar, 18'inci maddesinde ihale usulleri ve 22'inci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır.

Yapılan incelemede avukatlık ve mali müşavirlik hizmeti alımlarının herhangi bir ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan doğrudan karşılıklı sözleşme imzalanarak; bağımsız denetim hizmeti alımının yine herhangi bir ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan genel kurul kararı ile belirlendiği görülmüştür.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, 2025 yılı içerisinde gerçekleştirilen avukatlık ve mali müşavirlik hizmet alımlarında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesi kapsamında doğrudan temin usulünün uygulandığı ifade edilmiştir. Ancak bulgu, yalnızca 2025 yılına ilişkin olmayıp, esasen 2024 ve öncesi dönemlerde ihale veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan yapılan hizmet alımlarına yöneliktir. Ayrıca, bağımsız denetim hizmeti alımına ilişkin herhangi bir bilgi sunulmamış olup, bu durum verilen cevabın kapsamını sınırlamaktadır.

Sonuç olarak Şirketin, avukatlık, mali müşavirlik ve bağımsız denetim hizmeti alımlarını 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda belirtilen usuller çerçevesinde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Hizmet alımlarının ihale usulü veya doğrudan temin yöntemi kullanılmadan, doğrudan sözleşme imzalanarak yapılması, rekabetin sağlanamaması, en uygun fiyat ve koşullarla hizmet temin edilememesi ve kamu kaynaklarının etkin kullanılmaması gibi riskler doğurmaktadır. Ayrıca, mevzuata aykırı alım yapılması durumunda 4734 sayılı Kanun'un öngördüğü yaptırımlarla karşılaşılması söz konusu olabilecektir. Bu nedenle, hizmet alımlarının

mevzuata uygun şekilde ihale yoluyla veya doğrudan temin usulü kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: SGK Bildirimlerinin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Belediye Şirketi Tarafından Ek Mali Külfete Katlanılması

Belediye şirketi tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) verilmesi gereken bildirimlerin zamanında yapılmadığı ve bu gecikmeler nedeniyle şirketin ek mali külfete katlandığı tespit edilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun “İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi” başlıklı 14’üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, işverenin iş kazalarını, meydana geldiği tarihten itibaren üç iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun “Sigortalı bildirimi ve tescili” başlıklı 8’inci maddesinde, işverenlerin sigortalı sayılan kişileri, sigortalılık başlangıç tarihinden önce sigortalı işe giriş bildirgesi ile Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmekle yükümlü olduğu hüküm altına alınmıştır.

5510 sayılı Kanunun “Prim belgeleri ve işyeri kayıtları” başlıklı 86’ncı maddesinin birinci fıkrasında; işverenlerin 4’üncü ve 5’inci maddelere tabi sigortalılar ile sosyal güvenlik destek primine tabi sigortalılar için Sosyal Güvenlik Kurumuna aylık prim ve hizmet belgelerini süresi içinde ve belirlenen usule uygun şekilde vermesi zorunlu olduğu, bu belgelerin şekli, içeriği, ekleri ve verilme süresi SGK tarafından çıkarılan yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir. Bu kapsamda Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ çıkarılmış ve aylık prim ve hizmet belgelerinin en geç hangi tarihe kadar SGK’ya gönderileceği belirtilmiştir.

Belediye şirketi tarafından iş kazası bildirimi, sigortalı işe giriş bildirimi ve aylık prim ve hizmet bildirgelerinin mevzuatta öngörülen süreler içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu gecikmeler nedeniyle 2024 yılı içinde toplam 252.491,00 TL tutarında idari para cezası ve gecikme faizi ödenerek ek mali külfete katlanılmıştır.

Belediye şirketi tarafından SGK bildirimlerinin süresinde yapılmaması, idari para cezaları ve gecikme faizleri nedeniyle şirketin mali yükünün artmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, iş kazası bildiriminin süresinde yapılmaması, çalışanların hak kayıplarına yol açabilecek ve şirketi iş hukuku kapsamında ciddi yaptırımlarla karşı karşıya bırakabilecektir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta özetle, SGK bildirimlerinin zamanında ve eksiksiz yapılmasını temin edecek iç kontrol mekanizmalarının oluşturulacağı ve sorumlu birimlerin denetim ve takibinin sağlanacağı ifade edilmiştir.

SGK bildirimlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasını sağlayacak iç kontrol mekanizmalarının oluşturulması, bildirim süreçlerinden sorumlu birimlerin denetim ve takibinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 4: Genel Kurul Kararında Belirlenen Katsayının Yönetim Kurulu Tarafından Aşılması Nedeniyle Fazla Huzur Hakkı Ödenmesi

Belediye şirketinde, yönetim kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkının genel kurul kararıyla belirlenen tutarlar üzerinden hesaplanması gerekirken, yönetim kurulu tarafından bu tutarların aşılması suretiyle fazla ödeme yapıldığı tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "V- Yönetim Kurulu Üyelerinin Mali Hakları" başlıklı 394'üncü maddesinde; Yönetim Kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebileceği ifade edilmiştir.

6102 sayılı Kanunun anonim şirketlerde genel kurulun görev ve yetkilerini düzenleyen 408'inci maddesinin ikinci fıkrasında; çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait devredilemez görevler ve yetkilerin neler olduğu ifade edilmiş; aynı maddenin (b) bendinde, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmalarının genel kurulun devredilemez görev ve yetkisi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Şirket Genel Kurulu'nun 16.05.2024 tarihinde aldığı kararda, Yönetim Kurulu Başkanına her ay 106.000 gösterge rakamının devlet memur aylıkları için belirlenen maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık net ücret; Yönetim Kurulu Başkan Vekiline 86.000 gösterge rakamının devlet memur aylıkları için belirlenen maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık net ücret; Yönetim Kurulu Üyelerine 53.000 gösterge

rakamının devlet memur aylıkları için belirlenen maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık net ücret ödenmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

Ancak, 10.06.2024 tarihli ve 23 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile başkan vekili için genel kurul tarafından belirlenen 86.000 gösterge rakamının 95.000'e, 09.07.2024 tarihli ve 37 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile yönetim kurulu üyeleri için belirlenen 53.000 gösterge rakamının 68.000'e çıkarıldığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, genel kurul kararında belirlenen sınırların aşılması sonucu şirket bütçesinden toplam 366.335,06 TL tutarında fazla ödeme yapıldığı tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 408'inci maddesinde, yönetim kurulu üyelerinin ücret, huzur hakkı, prim ve diğer mali haklarının belirlenmesinin genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır. Buna göre, huzur hakkı tutarlarının belirlenmesi yetkisi yalnızca genel kurula ait olup, bu yetkinin yönetim kuruluna devredilmesi mümkün değildir.

Genel kurul tarafından belirlenen huzur hakkı tutarlarının yönetim kurulu kararıyla artırılması, yetki aşımı teşkil etmekte ve hukuki dayanağı bulunmamaktadır. Bu durum, şirket bütçesinden mevzuata aykırı şekilde fazla ödeme yapılmasına neden olmaktadır.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, yönetim kurulunun yetkisini aşarak gerçekleştirdiği fazla huzur hakkı ödemelerinin Kasım 2024 itibarıyla sonlandırıldığı, bu ödemelerin tahsiline yönelik olarak ilgililere tebligat yapıldığı ve gerekli işlemlerin ilgili mevzuat çerçevesinde yürütüleceği ifade edilmiştir.

Bu çerçevede, huzur hakkı ödemelerinin yalnızca genel kurul kararında belirlenen tutarlarla sınırlandırılması, yönetim kurulunun yetkisini aşarak belirlediği fazla ödemelerin önlenmesi ve yapılan fazla ödemelerin geri alınmasına yönelik gerekli idari ve mali tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 5: Elektronik Ücret Toplama ve Araç Takip Sistemi Kurulumu ile Bakım-Onarım Hizmetinin Mevzuata Aykırı Şekilde İhale Edilmesi ve Kamu İhale Kurulu'ndan Görüş Alınmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (g) bendi kapsamında değerlendirilemeyecek elektronik ücret toplama ve araç takip sistemi kurulumu ile bakım-

onarım hizmetlerinin bu kapsamda gerçekleştirildiği ve ayrıca Kamu İhale Kurulu'ndan alınması gereken görüşün alınmadığı tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde; belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler Kanun kapsamına alınmıştır.

Kanun'un 3'üncü maddesinde istisna olan alımlar belirlenmiş, maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belediye şirketlerinin de içinde bulunduğu kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler için özel düzenleme yapılmıştır. Söz konusu maddede, madde kapsamındakilerin ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için belli parasal sınırlar dâhilinde yapacakları mal veya hizmet alımları ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç Kanun'dan istisna edilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "İstisnalar" başlıklı 4'üncü maddesinde yer alan "4.3. 4734 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin (g) bendi" başlıklı açıklamaya göre, hangi mal veya hizmet alımlarının 4734 sayılı Kanun'a tabi olduğu, hangilerinin ise istisna kapsamında değerlendirilmesi gerektiği hususunda Kamu İhale Kurulundan görüş alınması gerekmektedir. Dolayısıyla, 4734 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (g) bendi uyarınca ihalesiz yapabilecek alımlar bahsi geçen Kurul görüşü ile netleştirilmelidir. Kurula istisna başvurusu yapılırken söz konusu Genel Tebliğ'in 4.3. başlığında yer alan hususlara dikkat edilmelidir. Dolayısıyla Bu madde kapsamındaki mal ve hizmetlerin neleri kapsadığına, mezkûr Kanun'un Geçici 4'üncü maddesi uyarınca ilgili kuruluşların talebi üzerine Kamu İhale Kurumu tarafından karar verilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde, idareler tarafından ihale süreçlerinde saydamlık, rekabet, eşit muamele ve kaynakların verimli kullanımının sağlanması, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünmemesi ve bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde temel ihale usullerinin açık ihale ve belli istekliler arasında ihale usulü olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde, şirket tarafından elektronik ücret toplama sisteminin kurulumu ve bakım-onarım hizmetleri için 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (g)

bendi kapsamında işlem yapıldığı ve bu işin işletme hakkının bir firmaya verildiği tespit edilmiştir.

Ancak anılan hizmetin, 3/g maddesi kapsamında istisna olarak değerlendirilmesinin mevzuat hükümleri çerçevesinde mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Çünkü 4734 sayılı Kanun'un 3/g maddesi, yalnızca belediye şirketlerinin ticari ve sınai faaliyetlerine ilişkin doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik alımları için istisna hükmü getirmektedir. Elektronik ücret toplama sistemi işletme hakkı devri olduğundan doğrudan mal ve hizmet üretimine yönelik bir faaliyet olmayıp, kamu hizmetinin yürütülmesine ilişkin bir düzenleme niteliğindedir.

Ayrıca, Kamu İhale Genel Tebliği'nin 4.3. maddesi uyarınca, bir alımın 4734 sayılı Kanun'a tabi olup olmadığı ya da istisna kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda Kamu İhale Kurulu'ndan görüş alınması gerekmektedir. Ancak söz konusu hizmet alımı için Kuruldan herhangi bir görüş talebinde bulunulmadığı, dolayısıyla idarenin bu yöndeki yükümlülüğünü yerine getirmediği anlaşılmaktadır.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, Elektronik Ücret Toplama Sistemi'ne ilişkin mevcut sözleşmenin devam ettiği ve sözleşme süresi sona erdiğinde bulguda belirtilen hususların mevzuata uygun şekilde yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Elektronik ücret toplama ve araç takip sistemine ilişkin işin, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (g) bendi kapsamında değerlendirilemeyecek bir alım olduğu dikkate alınarak, bundan sonraki süreçte ilgili mevzuat hükümlerine uygun şekilde ihale edilmesi ve Kamu İhale Kurulu'na gerekli başvuruların yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde, ihale süreçlerinde saydamlık ve rekabet ilkelerinin tam olarak sağlanamaması, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı açısından risk oluşturabilecek durumların ortaya çıkması söz konusu olabilecektir.

BULGU 6: Şirket Tarafından İşletilen Yerlerin İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatının Bulunmaması

Şirket tarafından işletilen tüm iş yerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmadan faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir iş yerinin açılmasının "İşyeri Açma İzni Harcına" tabi olduğu belirtilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 6'ncı, 10'uncu ve 13'üncü maddelerinde; yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan iş yeri açılmayacağı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan iş yerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı hükümleri yer almaktadır.

Mezkûr mevzuat hükümleri uyarınca Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren iş yerlerinin yetkili idarelerden işyeri açma ve çalışma ruhsatı alması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirketin 2 adet restoran, 1 adet büfe ve 1 adet kafeden oluşan tüm işletmelerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı bulunmadan faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı uygulaması ile faaliyet gösterecek iş yerlerinin kamu düzenine uygun, iş ve halk sağlığı açısından güvenli hizmet sunmalarının sağlanmasının hedeflendiği ve karşılaşılabilecek eksikliklerin giderilmesinin amaçlandığı göz önünde bulundurulduğunda, ruhsatsız iş yeri faaliyetinde bulunulmasının mevzuata aykırılık teşkil ettiği ve ayrıca mali, hukuki ve sıhhi belirli riskler de taşıdığı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, restoranlara ilişkin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının Eylül-Ekim 2024 döneminde, büfe ve kafeye ilişkin ruhsatların ise Mayıs 2025'te alındığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmayacağı ve çalıştırılmayacağından söz konusu işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının ivedilikle alınması gerekmektedir.

BULGU 7: İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmemesi

Belediye şirketinde iş sağlığı ve güvenliği (İSG) kapsamında herhangi bir çalışmanın yürütülmediği tespit edilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun "İşverenin genel yükümlülüğü" başlıklı 4'üncü maddesinde; işverenlerin, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olduğu, 6'ncı maddesinde; işverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirmek zorunda olduğu, 10'uncu

maddesinde; işyerlerinde risk değerlendirmesi yapılmasının zorunlu olduğu, 11'inci maddesinde; acil durum planlarının hazırlanması gerektiği, 17'nci maddesinde ise çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile kamu-özel sektör ayrımı yapılmaksızın çalışanların işyerindeki sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesini amaçlanmaktadır. Kanunun 38'inci maddesinde İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde belirtilen az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli kategorideki işyerlerine göre yürürlük tarihi belirlenmiştir. Söz konusu maddenin son haline göre de 50'den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 01.01.2014 tarihinden itibaren; 50'den az çalışanı olan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 31.12.2024 tarihinde; diğer işyerleri için ise kanunun yayımlanma tarihinden altı ay sonra iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının zorunlu olacağı belirtilmiştir.

Belediye şirketleri, özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olup iş sağlığı ve güvenliği (İSG) mevzuatına tabidir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, kamu ve özel sektör ayrımı yapmaksızın tüm işyerlerinde uygulanmakta olup, kamu tüzel kişiliği bulunmayan belediye şirketleri için de zorunludur. Belediye şirketleri iş sağlığı ve güvenliği uzmanını kendi bünyesinde istihdam ederek İSG faaliyetlerini yürütmekle yükümlüdür.

Yapılan incelemelerde, belediye şirketinde iş sağlığı ve güvenliği kapsamında herhangi bir çalışmanın yapılmadığı, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi görevlendirilmediği, risk değerlendirmesi ile acil durum planlarının hazırlanmadığı ve çalışanlara gerekli eğitimlerin verilmediği tespit edilmiştir.

İş sağlığı ve güvenliği kapsamında gerekli çalışmaların yapılmaması, çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıkları açısından risk altında kalmasına, ayrıca işveren sıfatını taşıyan belediye şirketinin idari ve hukuki sorumluluklarla karşılaşmasına neden olabilecektir. Bu durum hem çalışan sağlığını tehlikeye atmakta hem de olası yaptırımlar nedeniyle şirketin mali yükümlülüklerini artırabilmektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, iş sağlığı ve güvenliği hizmet alımına ilişkin teknik şartname hazırlıklarının tamamlanmak üzere olduğu ve ihale sürecinin başlatılarak mevzuatta öngörülen yükümlülüklerin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Bu nedenle, belediye şirketinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına ilişkin mevzuatta öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesi, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekiminin

görevlendirilmesi, risk değerlendirmesi ve acil durum planlarının hazırlanması ile çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: İstisna Kapsamında Yapılacak Alımlar İçin Usul ve Esasların Belirlenmemesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 3’üncü maddesinin (g) bendi kapsamında istisna hükmüne tabi alımlara ilişkin usul ve esasların belirlenmediği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 2’nci maddesi ile Kanun kapsamında yer alan idareler sayılmış ve sayılan idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği belirtilmiştir. Kanun’un 3’üncü maddesinde ise ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri dışında bu Kanun’a tabi olmayan ve istisna kabul edilen alımlar sayılmıştır.

Söz konusu maddede istisnalar bentler halinde sayıldıktan sonra bu bentlerde sayılan alımların ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç Kanun’a tabi olmadığı hükme bağlanmıştır. Söz konusu maddenin (g) bendinde; *“2 nci maddenin birinci fıkrasının (b) ve (d) bentlerinde sayılan kuruluşların, ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli ikitrilyon üçyüz milyar Türk Lirasını aşmayan mal veya hizmet alımları,”* istisna kapsamında değerlendirilmiştir.

Kanun’un yasaklar ve cezalarla ilgili hükümleri, 58’inci ile 61’inci maddelerinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Kanun’un 60’ıncı maddesinin son fıkrasında, *“5’inci maddede belirtilen ilkelere ve 62’nci maddede belirtilen kurallara aykırı olarak ihaleye çıkılmasına izin verenler ve ihale yapanlar hakkında da yukarıda belirtilen müeyyideler uygulanır”* düzenlemesi yer almaktadır.

Kanun’un 60’ıncı maddesinin atıfta bulunduğu 5’inci maddesinde ise idarelerin, bu Kanun’a göre yapacakları ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu; aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede, 3'üncü maddeye göre istisna tutulan alımlarla ilgili olarak, 4734 sayılı Kanun'da esas ve usullerin belirlenmesine ilişkin emredici bir düzenleme bulunmamasına rağmen, Kanun'un temel ilkelerine, yasaklayıcı ve cezai nitelikteki hükümlerine, ayrıca 62'nci maddede yer alan hususlara uyulması zorunluluğu doğmakta ve bu kapsamda temin edilecek ihtiyaçlar için esas ve usul belirlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (g) bendi kapsamında istisna hükmüne tabi alımlara ilişkin usul ve esasların belirlenmediği tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, 4964 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki; *"4734 sayılı Kanunun 3'üncü ve geçici 4'üncü maddelerinde bu Kanunla yapılan değişikliklerden dolayı hazırlanması ve yürürlüğe konulması gereken esas ve usuller, bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren otuz gün içinde hazırlanır ve yürürlüğe konulur. Bu düzenlemelerin yayımlanmasına kadar idareler, 4734 sayılı Kanun'un bu Kanunla değiştirilmeden önce yürürlükte bulunan 3'üncü ve geçici 4'üncü maddeleri gereği hazırlanan ve yürürlüğe konulan esas ve usulleri uygulamaya devam ederler"* ifadesi ile 4734 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre istisna tutulan alımlarla ilgili esas ve usullerin belirlenmesine cevaz verilmektedir.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta özetle, 2019'dan bu yana istisna kapsamında herhangi bir alım yapılmadığı, ancak ileride yapılacak alımlara yönelik usul ve esasların belirlenmesi için gerekli çalışmaların başlatıldığı ifade edilmiştir.

İstisna kapsamında yapılacak alımlarla ilgili usul ve esasların, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerini, yasaklama ve ceza hükümlerini kapsayacak şekilde hazırlanıp Şirket'in yetkili kurullarında görüşülerek yürürlüğe konulması gerekmektedir.

BULGU 9: Şirket Tarafından Faaliyet Dönemine İlişkin Bütçenin Hazırlanmaması ve Uygulamaya Konulmaması

Şirket tarafından 2024 yılı faaliyet dönemi için amaçlarına, hedeflerine ve politikalarına dayalı olarak herhangi bir bütçenin hazırlanmadığı ve uygulamaya konulmadığı tespit edilmiştir.

Bütçe, gelecek faaliyet dönemi için şirketin amaçlarına, hedeflerine ve politikalarına dayalı olarak yönetim kurulu tarafından hazırlanan kapsamlı planların parasal ve sayısal olarak ifade edildiği rapordur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kurulunun görevleri ve yetkilerinin düzenlendiği "1. Genel olarak" başlıklı 374'üncü maddesinde;

"Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir."

"2. Devredilemez görev ve yetkiler" başlıklı 375'inci maddesinde ise;

" (1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

(...)

c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması. (...) " hükümlerine yer verilmiştir.

Şirket bütçeleri, kuruluşun içinde bulunduğu şartlara göre kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda en uygun seçenekleri finansal olarak planlayan, şirket çalışmalarını disipline eden, finansal hedeflere ne derecede ulaşıldığını gösteren ve oluşabilecek finansal risklerin yönetilmesini sağlayan önemli yönetim ve kontrol aracıdır. Şirketlerin finansal hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak üzere 6102 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri gereği yönetim kurulu tarafından şirket bütçesinin kabul edilerek uygulamaya konulması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket tarafından 2024 yılı faaliyet dönemi için amaçlarına, hedeflerine ve politikalarına dayalı olarak herhangi bir bütçe hazırlanmadığı görülmüştür.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, 2025 yılı içerisinde şirket bütçesinin hazırlanarak yönetim kurulu tarafından onaylanmasının sağlanacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Şirketin finansal hedeflerine ulaşabilmesi, faaliyetlerini disiplinli bir şekilde yürütebilmesi ve mali riskleri etkin bir şekilde yönetebilmesi için bütçesini hazırlayarak uygulamaya koyması gerekmektedir. Aksi takdirde, şirketin mali durumu üzerinde kontrol sağlanamayacak, gelir ve gider dengesinin korunması zorlaşacak ve finansal belirsizlikler nedeniyle sürdürülebilir bir yönetim anlayışı oluşturulamayacaktır. Bu nedenle, 6102 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda, Yönetim Kurulu tarafından bütçenin hazırlanarak onaylanması gerekmektedir.

BULGU 10: Şirketin İnternet Sitesi Bulunmaması ve Yayımlanması Gereken Bilgilerin Yayımlanmaması

Bağımsız denetime tabi bir sermaye şirketi statüsünde olan belediye şirketinin, mevzuatla öngörülen internet sitesi kurma yükümlülüğünü yerine getirmediği tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1524'üncü maddesine göre sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların (finansal tablolar, yıllık faaliyet raporu, genel kurul kararları, denetim raporları vd.) yayımlanmasına özgülemek zorundadır.

6102 sayılı Kanunun 562'nci maddesinin (12) numaralı fıkrasına göre; 1524'üncü maddesinde öngörülen internet sitesini oluşturmayan şirketlerin yönetim organı üyeleri, yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla ve aynı madde uyarınca internet sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan bu fıkra da sayılan failler yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

Bununla beraber 31.05.2013 tarihli ve 28663 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik hükümlerine göre; 6102 sayılı Kanun'un 397'nci maddesi uyarınca denetime tabi sermaye şirketleri tarafından açılacak internet sitelerinde erişime açık tutulacak asgari içeriğin neler olduğu belirlenmiştir.

Adı geçen Yönetmelik'in 6'ncı maddesine göre şirket internet sitesinde; ticaret unvanı, merkezi, yıllık faaliyet raporu, son üç yılın finansal tabloları, denetçi görüşü ile müdürler kurulunun temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir karar gibi birçok husus zorunlu olarak bulunması gerekli bilgiler arasında sayılmıştır.

Bu düzenleme, bağımsız denetime tabi olan sermaye şirketlerinin şeffaflığı sağlamak ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla internet sitesi kurmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda, bağımsız denetime tabi olan belediye şirketleri de bu yükümlülüğe tabidir.

Ancak yapılan incelemelerde, belediye şirketinin bağımsız denetime tabi sermaye şirketi olmasına rağmen, mevzuat kapsamında internet sitesi açma yükümlülüğünü yerine getirmediği tespit edilmiştir.

Şirket tarafından internet sitesi açma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1524'üncü maddesi ile getirilen şeffaflık ve hesap verebilirlik

ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. Şirketin finansal tabloları, genel kurul kararları, faaliyet raporları ve denetim raporları gibi kamuya açık olması gereken bilgiler yayımlanmadığından, şirketin mali durumu ve yönetim faaliyetlerine ilişkin erişilebilirlik kısıtlanmakta, paydaşlar ve kamuoyu yeterli bilgiye ulaşamamaktadır. Bu durum, şirket yönetiminin hesap verebilirliğini zayıflatırken, ayrıca TTK'nın 562'nci maddesi kapsamında şirket yöneticilerine adli para cezası uygulanmasına yol açabilecek hukuki riskler doğurmaktadır.

Kamu idaresi tarafından verilen cevapta, internet sitesinin 2025 yılı içerisinde oluşturulacağı, gerekli finansal ve yönetsel bilgilerin mevzuata uygun şekilde yayımlanarak şeffaflık ilkesine uygun hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belediye şirketinin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1524'üncü maddesi ve ilgili yönetmelik kapsamında internet sitesini oluşturması, gerekli tüm finansal ve yönetsel bilgileri mevzuata uygun şekilde yayımlaması ve şirketin şeffaflık ilkesine uygun hareket etmesini sağlaması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>